

Streek agenda

ZUIDOOST FRYSLÂN

Jaarverslag 2018

Streekagenda Zuidoost Fryslân

Voor u ligt het jaarverslag 2018 van de Streekagenda Zuidoost Fryslân. De streekagenda is een samenwerking van de Provinsje Fryslân, Wetterskip Fryslân en de gemeenten Smallingerland, Opsterland, Weststellingwerf, Heerenveen en Ooststellingwerf.

Dit jaarverslag geeft een beeld welke activiteiten wij als partners met elkaar in 2018 in het kader van de Streekagenda hebben opgepakt en uitgevoerd.

De streekagenda in de huidige vorm is eindig. 2019 is het laatste jaar waarin de huidige samenwerking wordt voortgezet. De partners zijn vanaf begin 2019 in gesprek hoe een eventuele samenwerking er na 2019 eruit gaat zien.

Thema's Streekagenda Zuidoost-Fryslân

De projecten die worden uitgevoerd zijn onderdeel van de onderstaande thema's.

- **Transitie bestaande bedrijventerreinen**

Wat te doen als bedrijventerreinen ontsiert worden met lege panden of bedrijventerreinen die een grondige opknapbeurt nodig hebben. Slopen, herbestemmen, er zijn meerdere keuzes. Voor een aantal pilot gebieden wordt in Zuidoost-Fryslân onderzocht wat je zoals tegenkomt en worden alternatieven en oplossing bedacht.

- **Klimaatadaptatie**

Het klimaat is aan verandering onderhevig. Perioden met extreme droge, natte, hete en koude perioden vragen om bewustwording, innovatie en fysieke inrichting om ons weerbaar te maken tegen de extremen.

- **Circulaire Economie**

Van kiemzaadje tot afbreekbaar isolatiemateriaal. De maatschappij roept op tot het hergebruik van materiaal waarbij zo weinig mogelijk of geen afval meer vrijkomt. Circulaire economie is de remedie.

- **Energietransitie**

CO₂-reductie, stikstofreductie, van het gas af, waterstof als brandstof, de energietransitie vraagt een opgave en inzet van ons allemaal. Door de krachten te bundelen in onze regio proberen we op die manier ons steentje bij te dragen aan de mondiale opgave.

- **Leefbaarheid op het Platteland, wonen en zorg**

Bereikbaarheid van het platteland, de mobiliteit en eenzaamheid van ouderen, verdwijnende middenstand en scholen uit de dorpen, demografische ontwikkelingen. De leefbaarheid van het platteland is zo langzamerhand een zorgpunt. Welke problemen ervaren we met elkaar en aan welke knoppen kunnen we draaien om de leefbaarheid op het platteland en dorpen te versterken en te borgen.

Projecten gestart in 2018

Nieuwe projecten in 2018	Totale begrote regionale investering
Verkeersvoorzieningen hoofdstructuur fiets met incl. gebiedsonsluitingswegen	€ 455.000
Verbetering Fietsoversteek Aldhof- Van Harinxmaweg	€ 90.000
Ontwerp en design: rotan 2.0	€ 40.000
Kwaliteitsverbetering en verduurzaming bebouwde omgeving	€ 100.000
Koepelproject verduurzaming Zuidoost-Fryslân	€ 365.500
Totaal	€ 1.050.500

Een aantal uitgelichte projecten die in 2018 zijn gestart

Koepelproject verduurzaming Zuidoost-Fryslân

De transitie fossiele energie naar hernieuwbare energie is een belangrijk onderdeel van de opgave naar een CO2-neutrale samenleving, zoals mondiaal is afgesproken in het Parijs Akkoord (2016). In Fryslân hebben we een gezamenlijke Friese Energiestrategie opgesteld, waar we binnen de Streekagenda invulling wordt gegeven. In 2018 verbruiken de Friese steden gebruiken ongeveer 50% van de totale energiebehoefte, de Friese dorpen de andere helft. Om energieneutraal te worden moeten we zoveel mogelijk besparen en zorgen voor een hernieuwbare warmtevoorziening in de gebouwde omgeving. De resterende energiebehoefte moeten duurzaam worden opgewekt. Hier ligt ook de focus van dit koepelproject. Speerpunten zijn hierbij verduurzamen van woningen en het MKB en bewustwording van de inwoners binnen Zuidoost-Fryslân t.a.v. de energietransitie en wat dit voor hen betekent en wat zij daarin zelf kunnen realiseren.

Vanuit de provincie en gemeenten wordt er de komende jaren een bedrag van ca. € 365.500,- geïnvesteerd in duurzame energie voor dit koepelproject.

Verkeersvoorzieningen hoofdstructuur fiets met gebiedsontsluitingswegen

In gemeente Smallingerland worden de fietsoversteken op vier verschillende locaties heringericht zodat de verkeersveiligheid en oversteekbaarheid verbeterd. Precieze maatregelen worden nog uitgewerkt. Er worden namelijk diverse oplossingen uitgewerkt en vervolgens bij de Fietzersbond getoetst

welke oplossing de voorkeur heeft. Deze voorkeursoplossingen worden via inloopbijeenkomsten met geïnteresseerden en bewoners besproken. Op basis van hun op- en aanmerkingen worden de ontwerpen aangepast en vervolgens uitgevoerd.

Vanuit de provincie en gemeente wordt er een bedrag van ca. € 455.000,- geïnvesteerd in dit project om de fietsveiligheid te vergroten.

Aandachtsgebieden Stellingwerven in 2018

Algemeen

Het project Aandachtsgebieden is in 2009 door provinciale staten geïnitieerd om in veertien jaar tijd de sociaaleconomische positie en de fysieke leefomgeving te verbeteren van inwoners van de gemeenten Ooststellingwerf (in Oosterwolde en Haulerwijk) en Weststellingwerf (in Noordwolde) in zijn algemeenheid en die van mensen in een achterstandssituatie in het bijzonder. Voor het project aandachtsgebieden zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- Een integrale aanpak van fysieke en sociale achterstanden met nadruk op economische ontwikkeling is vereist;
- De aanpak moet van onderop gebeuren en uitgevoerd worden in nauwe samenwerking met bewoners en bewoners moeten hierin verantwoordelijkheid krijgen;
- Inzet van langdurige projecten waarbij de bundeling van verschillende projecten binnen een dorp of wijk belangrijk is.

Na de mid-term evaluatie in 2016 zijn beide gebieden voortvarend aan de slag gegaan met de tweede periode van zeven jaar, met inachtneming van de aandachtspunten uit de mid-term evaluatie. In 2018 is vooral gewerkt aan de uitvoering van de projecten die vaak al in 2017 zijn gestart.

Weststellingwerf

Voor Weststellingwerf (Noordwolde) gaat het voor de periode 2018 t/m 2020 om projecten die vijf thema's beslaan: positieve gezondheid (bv. vitale regio), ondernemen (o.a. ondernemerscoach), participatie (o.a. een dorp vol talent), sociale cohesie (o.a. rotan terug in Noordwolde) en welzijn (o.a. fonds sociale activiteiten).

Ooststellingwerf

In Ooststellingwerf (Oosterwolde en Haulerwijk) wordt van 2017 t/m 2019 ingezet op projecten die maatschappelijke participatie bevorderen, zoals 'het betrokken dorp' in Haulerwijk en Blokaanpak Haerenkwartier in Oosterwolde en die arbeidsparticipatie bevorderen zoals 'de pilots gemeentelijk groen en TerraNext groen' en 'voor de wijk, door de wijk'. Ook is er aandacht voor de fysieke infrastructuur, de leefsituatie van jongeren (via de buurtsportcoaches) en wonen.

Vanuit de provincie en gemeenten wordt er een bedrag van ca. € 1.686.000,- voor de komende jaren geïnvesteerd in de projecten van de aandachtsgebieden.

Afgeronde projecten 2018

Afgeronde projecten in 2018	Totale regionale investering
Herinrichting Fok/Schans	€ 160.000
Fietsroute Haskerdijken - Heerenveen (+ enk. kruispunten)	€ 500.000
Fietsoversteek Boarnsterdyk (MFA) Akkrum	€ 10.000
Fietsroute K. R. Poststraat - Pastorielaan	€ 100.000
Fietskruising Kaden-Dwarsvaart (2)	€ 300.000
Fietsoversteek Het Hou	€ 90.000
Pilot Kleine windmolens	€ 40.000
Visie Ruimtelijke Ontvangst	€ 40.000
Ondernemersbijeenkomsten ter voorbereiding van (regionale) recreatie en toerisme projecten	€ 14.400
Ontwikkelproject duurzaamheidseducatie / Platform duurzaamheidseducatie ZO-Fryslân	€ 8.000
Totaal	€ 1.262.400

Een paar uitgelichte projecten die in 2018 zijn afgerond

Visie Ruimtelijk Ontvangst Zuidoost-Fryslân

Het ontvangen van toeristen in de regio Zuidoost-Fryslân. Hoe willen we hen verwelkomen, wat kunnen we hun bieden? In de regio zijn vijf entreeplaatsen benoemd waar bezoekers van buiten de regio kunnen worden ontvangen: Akkrum, Appelscha, Bakkeveen, Drachten en Driewegsluis. De

geografische spreiding van entrees is daarbij zo gekozen dat bezoekers vanuit verschillende windrichtingen bij een entree uitkomen. De visie geeft per entree aanbevelingen voor de invulling hiervan.

Onderzocht is wat de samenhang is tussen de aanwezige entrees, toeristische overstapplaatsen (TOPS) en rustpunten. Entree, TOP en rustpunt worden ingezet om de bezoeker aan de hand mee te nemen naar haar bestemming, het gebied te openbaren op het juiste niveau, en daarna de bezoeker weer terug te begeleiden van bestemming naar entree.

De visie biedt daarnaast de ruimtelijke uitgangspunten op basis waarvan TOPs en rustpunten kunnen worden ontworpen om zo met elkaar de regio Zuidoost-Fryslân als aantrekkelijke recreatieve regio te presenteren voor alle soorten bezoekers.

Herinrichting Fok/Schans, Heerenveen

De Fok was in het verleden via de Schans rechtstreeks aangesloten op de voormalige rotonde A7/RW32. Met de komst van het klaverblad en het aanpassen van de wegennetwerk is de functie van de Fok en Schans gewijzigd. De onderhoudstoestand van het aanwezige asfalt en straatwerk voldeed niet meer aan de gestelde eisen. De combinatie van deze factoren leidde er toe om niet alleen het bestaande asfalt te overlagen en de bestaande bestrating te herstraten, maar ook te kijken naar een nieuwe weginrichting voor alle verkeersdeelnemers. Met een werkgroep van bewoners is gekeken hoe de Fok en Schans opnieuw ingericht kon worden. Voor dit deel van herinrichting is er vanuit de provincie en gemeente een bedrag van ca. € 160.000,- geïnvesteerd.

Iepen Mienskipsfûns (IMF)

Om projecten vanuit de overheden en mienskip waar mogelijk te verbinden is de organisatie van het Iepen Mienskipsfûns van de regio Zuidoost-Fryslân. Daarmee twee verschillende organisaties samenwerkend onder één dak met één loket.

Ook in 2018 bruiste het nog steeds van de initiatieven. In Fryslân zijn veel initiatiefrijke bewoners die goede ideeën hebben om de leefbaarheid in hun wijk, dorp, stad of eiland te verbeteren. Via het Iepen Mienskipsfûns (IMF) stelt provincie Fryslân geld beschikbaar voor projecten ‘van onderen op’ om deze inwoners verder te helpen. Het IMF voorziet in deze enorme behoefte. Het IMF werkt via een tendersystematiek, per tender en per regio is wordt er een subsidieplafond vastgesteld. Het budget dat bij de 1e 2 tenders van 2018 voor Zuidoost-Fryslân beschikbaar was gesteld bedroeg in totaal € 292.500. Hierbij heeft een evenredige verdeling plaatsgevonden tussen kleine en grote initiatieven, dientengevolge dat er een wijziging in deze verdeling heeft plaatsgevonden tijdens de 2e tender met eenzelfde beschikbaar budget. Om, naast de verdeling van de middelen, nog meer initiatieven te kunnen ondersteunen is er in de 3e tender van 2018 meer budget beschikbaar gesteld: € 392.500 waarbij er tevens de mogelijkheid was om met middelen te schuiven binnen de verschillende regio's. Naast de verhoging van het budget zijn er tevens enkele concrete acties ondernomen om meer bekendheid met het IMF te genereren. Te denken valt aan de verspreide flyer in de provincie. Dit heeft geleid tot een stijging in het aantal subsidieaanvragen t.o.v. voorgaande tenders.

Op zoek naar punten voor mienskipsgeld

WILBERT ELTING

JONKERSLAN De een wil een gevierd blokfluitist naar Heerenveen halen, de ander een bijentuin aanleggen in Wolvega. Gisteren pitchten ze voor het Iepen Mienskipsfûns.

Vol overgave staat Maarten Jeronimus, voorzitter van Dorpsbelang Fochteloo, in het dorps huis van Jonkerslân zijn plannen te presenteren voor de leden van het adviesplatform van het Iepen Mienskipsfûns in Zuidoost-Friesland. „We willen ruimte maken!”, zegt hij vol vuur, zijn armen wijd spreidend. „De historie weer laten zien.”

Het plan van Fochteloo is om twee werkkampen uit de Tweede Wereldoorlog opnieuw onder de aandacht van het grote publiek te brengen. Destijds werden ze gebruikt voor de tewerkstelling. Later volgde kort de internering van NSB'ers en daarna werden de kampen oefenterreinen voor het leger. Tot er in de jaren vijf-

tig KNIL-militairen werden gehuisvest. Toen die uiteindelijk elders onderdak kregen, raakten de kampen in de vergetelheid. En dat is zonde, vindt Jeronimus. „We kunnen hier zoveel vertellen. Het dorp interessant maken voor toeristen.”

Jeronimus vindt Natuurmonumenten, eigenaar van de kampen, aan zijn zijde. Net als een zorgboerderij in het dorp. Ook zoekt hij contact met scholen. Daarmee is dit project uit Fochteloo een heel eind op streek. Hij oogstte dan ook lof van de adviescommissie die in de plannen diverse vereisten terugzag om aanspraak te maken op het fonds.

Want wie geld wil krijgen, maximaal 40 procent van het totaal begrote bedrag, moet onder meer aan kunnen tonen dat er samenwerking gezocht is met anderen, dat er draagvlak in de omgeving is en dat het project ecologische voordelen heeft. Aan elk onderdeel worden punten toegekend. En hoe meer punten, hoe groter de kans op subsidie.

In totaal heeft het fonds deze ronde een kleine 400.000 euro te verdelen. Acht projecten pitchten gistermiddag hun ideeën en hopen op een deel van dit bedrag. Naast de werkkampen in Fochteloo was dat bijvoorbeeld ook de stichting Ars Musica die de beroemde blokfluitist Lucie Horsch naar Heerenveen wil halen voor een concert en een masterclass. Paul van der Voort van Ars Musica hoopt dat het 20-jarige talent – „dit is de Glennis Grace van de blokfluit” – anderen stimuleert om verder te gaan in de muziek. Imkers in Wolvega hopen op een bijdrage voor de aanleg van een bijentuin.

Het is een potpourri aan ideeën die alle kanten oploopt. Bovendien zijn de pitches slechts een deel van het totaal aan plannen dat wordt ingediend. Een groot deel komt zonder mondelinge toelichting binnen. Inzenden voor deze ronde kan tot 12 oktober 17.00 uur. „En dat is stipt”, zegt projectadviseur Peter Algra. „Om vijf over vijf ben je te laat.”

Aantallen en uitblinkers

Initiatieven die in Zuidoost-Fryslân zijn ondersteund per tender in 2018

	Tender 1	Tender 2	Tender 3	Totaal per initiatief
Grote maatschappelijke initiatieven	8	9	8	25
Kleine maatschappelijke initiatieven	17	12	13	42
Totaal per tender	25	21	21	67

Resumerend

In 2018 zijn er 67 initiatieven ondersteund vanuit het Iepen Mienskipsfûns Fryslân. De aantallen liggen elke tender redelijk dicht bij elkaar waaruit valt op te maken dat de signalen nog altijd positief zijn, het leeft nog steeds! De 1e tender van 2019 bevestigt dit eens te meer: er zijn in deze ronde, voor de regio Zuidoost-Fryslân 27 aanvragen binnengekomen.

Uitblinkers in 2018

1. Project: Ontsluiting kampen Fochteloo

Niet ver buiten Fochteloo, een klein dorpje met 500 inwoners, ligt een bos van enkele hectaren groot. Bij de ingang staat een monument, geplaatst op een stenen vloer in de vorm van een Jodenster, dat herinnert aan de Tweede Wereldoorlog, toen er in Ybenheer een kamp gevestigd was. Er verbleven in 1942 enkele honderden Joden die turf moesten graven in het veen bij Fochteloo of de boeren hielpen bij het aardappel rooien. In het bos liggen resten van de fundamente (zie afbeelding) van de barakken en de kampkeuken.

Even verderop ligt kamp Oranje. In samenwerking met Natuurmonumenten en met een financiële impuls vanuit het IMF en de gemeente Ooststellingwerf moet de geschiedenis weer zichtbaar worden gemaakt. Oude paden worden onder de modder vandaan gehaald en er komen informatiepanelen over wat er in beide kampen is gebeurd.

2. Project: Openluchtspel 'de Gelaarsde Kat'

Voor LF2018 sloegen de dorpsverenigingen uit Makkinga de handen ineen. Openluchtspel De gelaarsde kat, dat gespeeld werd bij de Makkingaster korenmolen, is een echt mienshipsproduct geworden. Museum Oold Ark en korenmolen De Weyert, naaste burens aan de Lyclamaweg in Makkinga, hadden de koppen al eens bij elkaar gestoken. Konden ze niet iets doen in het kader van Culturele Hoofdstad 2018? Ook Reny Driessens zat erbij, lid van de Makkingaster toneelgroep Het ontluikend bloempje. Driessens had de nodige ervaring opgedaan als regisseur van een paar musicals, toneelstukken en een revue in Makkinga en wist wel raad. Een openluchtspel zou fantastisch zijn. Als liefhebber van sprookjes hoefde ze ook niet lang na te denken over het verhaal. Wat was er mooier dan het sprookje De Gelaarsde kat te spelen bij de molen van Makkinga? De neuzen stonden al snel dezelfde kant op.

3. Project: Buurtkeukenproject 'Tussen pan en pot'

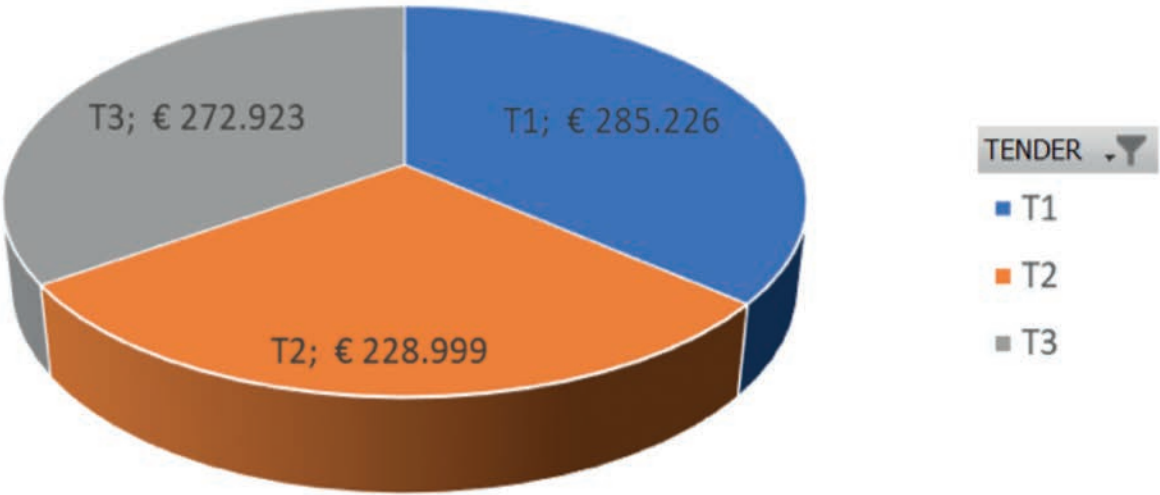
Onze kinderen zijn de toekomstige burgers van ons land, jongeren, volwassenen en ouderen hebben allen hun eigen bijdrage aan de maatschappij. Juist die maatschappij ver-individualiseert. Bij dit project wilde men daar wat aan doen door middel van een buurtkeukenproject. De initiatiefnemers willen de kinderen

kennis laten maken met een gezonde leefstijl, ontwikkelen van sociale competenties, burgerschap vergroten en maatschappelijke participatie bevorderen. Dit alles door die ene primaire levensbehoefte; eten. De andere primaire behoefte, aandacht, staat eveneens centraal en is bijna net zo nodig als eten. Door samen te koken leer je anders naar mensen te kijken, kennis over te dragen, invulling geven aan een dagelijks ritme, vooroordelen vergeten en over de grenzen heen naar andere culturen te kijken.

Financieel overzicht

toegekend bedrag IMF 2018 regio ZO per tender

Toelichting

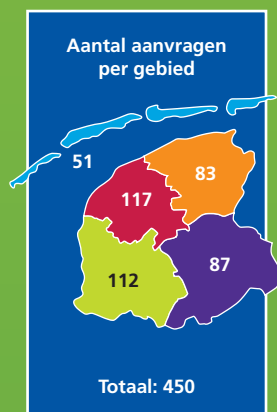
Te zien in bovenstaande diagram zijn de bedragen die per tender aan subsidie zijn verleend vanuit het Iepen Mienskipsfûns Fryslân, hier schematisch weergegeven.

Toegekend ZO per tenderKLEIN/GROOT

TENDER	GROOT	KLEIN	Eindtotaal
T1	€ 191.024	€ 94.202	€ 285.226
T2	€ 175.209	€ 53.790	€ 228.999
T3	€ 191.443	€ 81.480	€ 272.923
Eindtotaal	€ 557.676	€ 229.472	€ 787.148

Resultaten Iepen Mienskipsfûns 2018

Projecten

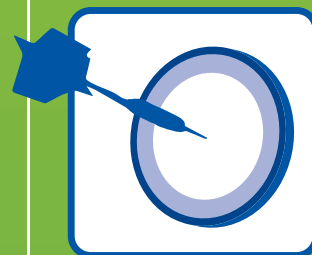
Van de 450 subsidieaanvragen hebben we 311 aanvragen kunnen honoreren.

Financiën

Een kleine bijdrage uit het Iepen Mienskipsfûns leidt tot een grote investering in de leefbaarheid in Fryslân.

Doelbereik

Kansen voor burgers:
29 projecten

Duurzame dorpen en lokale energie-initiatieven:
49 projecten

Landschap en cultuurhistorie:
51 projecten

Het hoofddoel van het Iepen Mienskipsfûns is 'Leefbaarheid en iedereen doet mee'. In het coalitieakkoord zijn drie nieuwe doelen toegevoegd. Ook deze worden goed bediend vanuit het Iepen Mienskipsfûns.

Aandacht

Het Iepen Mienskipsfûns leeft in de Friese mienskip! Dit zien we niet alleen aan het groeiend aantal aanvragen, maar ook aan de media-aandacht en de betrokkenheid op social media.

provinsje fryslân
provincie fryslân

Colofon

Programmabureau Streekagenda Zuidoost Fryslân
Trambaan 1a
8441 BH Heerenveen
Telefoonnummer: 0513 646013

Fotografie

Merk Fryslân, Provincie Fryslân en initiatiefnemers
van de diverse projecten

Vormgeving

Provincie Fryslân

Samenstelling

Programmabureau Streekagenda Zuidoost
Fryslân, Organisatie Iepen Mienskipsfûns
Zuidoost Fryslân

Drachten

Smallingerland

provinsje fryslân
provincie fryslân

